

Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopisto- ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta.

Teknologiateollisuus pitää hallituksen esitystä tärkeänä ja kannatettavana. Työelämän murros edellyttää, että korkeakoulujen rooli jatkuvan oppimisen mahdollistajana vahvistuu. Esitetyt lakimuutokset lisäävät ja joustavoittavat jatkuvan oppimisen väyliä ja parantavat korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata ratkaisuhakuisesti muuttuviin osaamis- ja osaajatarpeisiin eri asiakasryhmät ja oppijat huomioiden.

Teknologiateollisuus katsoo kuitenkin, että tarvitaan vielä lisätoimia, jotta jatkuvan oppimisen tarpeisiin voidaan vastata oikeassa mittaluokassa ja ennakoivasti. Korkeakoulujen ohjausta ja rahoitusmallia tulee uudistaa nopealla aikataululla niin, että se tukee korkeakoulujen strategista uudistumista ja kannustaa niitä myös selkeästi vahvistamaan rooliaan jatkuvan oppimisen mahdollistajana. Teknologiateollisuus esittää lisäksi, että avoimen korkeakoulutuksen väylää vahvistetaan ja tarjontaa lisätään myös järjestämiskustannuksiltaan kalliimmilla aloilla poistamalla maksukatto (nykyisin 15 €/opintopiste) Master- ja jatko-opintoja sisältävistä opintokokonaisuuksista. Tarvitaan myös entistä strategisempaa yhteistyötä korkeakoulujen ja yritysten/muun työelämän välillä.

Osaamis- ja osaajahaasteet ovat sekä laadullisia että määrällisiä

Teknologiateollisuus ry selvitti keväällä 2018 jäsenyritysten näkemyksiä osaajatarpeista vuosina 2018 – 2021 sekä työn ja osaamistarpeiden muuttumisesta. Saadun palautteen pohjalta teknologiateollisuudessa tarvitaan vuosina 2018 – 2021 yli 53 000 uutta osaajaa, joista 60 % korkeakoulutettuja. Korkeakouluistamme valmistuu tällä hetkellä vain noin 70 % teknologiateollisuuden rekrytointitarvetta vastaavasta määrästä teknologia-alojen osaajia. On ensiarvoisen tärkeää, että työmarkkinat ovat toimivat ja että työuria pystytään pidentämään alusta, keskeltä ja lopusta. Teknologiateollisuuden osaajien saatavuuden varmistaminen Suomessa edellyttää myös teknologia-alojen vetovoiman ja opintojen etenemisen (tutkinnon suorittaneiden ja työllistyneiden osuuden) parantamista sekä kansainvälisten osaajien rekrytointia.

Teknologiayritysten saamistarpeissa korostuivat automaation, robotiikan, ohjelmoinnin, data-analytiikan, tekoälyn ja muun teknologiaosaamisen ohella uusiin liiketoimintamalleihin, palveludesigniiniin, asiakkuuksien hallintaan, myyntiin ja markkinointiin ja johtamiseen liittyvät osaamiset. Globaaleilla markkinoilla toimivissa teknologiayrityksissä vertailukohteena osaamiselle ovat markkinajohtajien ja edelläkävijäyritysten kyvykkyydet ja osaaminen. Monissa maissa, eritoten Aasiassa, on viime vuosina investoitu merkittävästi tekniikan alan tutkimukseen ja koulutukseen. Osaamisen tason nousu ja kilpailu osaamisesta ja parhaista osaajista tunnustetaan yrityksissä ja se näkyy monissa kansainvälisissä koulutusta ja tutkimusta koskevissa vertailuissa. Teknologiakehityksen nopeutuminen ja globaalien toimintaympäristön (usein nopeasti skaa-

lautuvat) muutokset muuttavat toimialoja, liiketoimintaa, työtä ja osaamistarpeita ja tekevät oppivelvollisuudesta elinikäistä.

Osaamis- ja osaajatarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan monenlaisia toimia sekä yrityksiltä itseltään että korkeakouluilta ja oppilaitoksilta ja kansallisen tason päättäjiltä. Teknolohiateollisuuden ratkaisuehdotukset on koottu raporttiin: [9 ratkaisua Suomelle](#).

Korkeakoulujen roolia jatkuvan oppimisen edistäjinä tulee vahvistaa

Teknolohiateollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä vahvistaa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tehtävänä ja ehdotettuja muutoksia yliopisto- ja ammattikorkeakoululakeihin.

Teknolohiateollisuus ry pitää tärkeänä, että jatkuvalla oppimiselle on tarjolla erilaisia väyliä korkeakouluissa, jotta niillä pystyttäisiin vastaamaan kasvavaan tarpeeseen asiakaslähtöisesti. Jatkuvan oppimisen väylien ja toimintamallien kehittämistä tulee jatkaa.

Teknolohiateollisuus ry haluaa tuoda esille erityisesti seuraavia näkökulmia esitettyihin lakimuutoksiin:

- **Joustavilla ja sujuvilla erillisvalinnoilla** korkeakoulut voivat lisätä toimintansa tehokkuutta ja vastata Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiossa esitettyihin tavoitteisiin nostaa osaamisen tasoa (esim. nuorista aikuisista yli puolet korkeakoulutettuja). Hallituksen esityksen mukaan korkeakoulut voisivat käyttää yhteishaun asemasta erillisvalintaa esimerkiksi ottaessaan opiskelijoita sellaiseen **rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen**, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen ja jonka hakua ei voida järjestää yhteishaun aikataulussa.

Tämä mahdollistaisi modulaarisen, osaamisperusteisen koulutuksen räätälöinnin esim. samassa liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemissä työskenteleville osaajille ja **tukisi jo työelämässä olevien omaehtoista opiskelua. Osaamismoduulien tarjonta ja sujuvat erillisvalinnat vapauttaisivat yhteishaun paikkoja ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittaville**. Joustavuutta tuo myös erillisvalintojen käyttäminen valittaessa opiskelijoita **vieraskieliseen koulutukseen** sekä opiskelijoita **avoimessa korkeakoulutuksessa suoritettujen opintojen perusteella**.

- Hallitus esittää **tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen** avaamista niin, että siihen voisivat jatkossa osallistua myös Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaiset ja näihin rinnastettavat. Lisäksi hallitus esittää lainsäädännön selkiyttämistä siltä osin, että **tutkinnon osia sisältävää koulutusta** voidaan yksiselitteisesti tarjota markkinaehtoisena **täydennyskoulutuksena**. Teknolohiateollisuus pitää myös näitä esityksiä **kannatettavina**.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen kytkeytyy yrityksissä kiinteästi yrityksen liiketoiminta- ja innovaatiostrategiaan. Oppiminen ja osaamisen kehittäminen tapahtuu usein töitä tehden ja verkostoissa. Teknologiyritykset tukevatkin monella tapaa henkilöstön osaamisen kehittämistä – koulutus on vain yksi käytetyistä keinoista. Yhteistyö korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa on teknologiyritykselle yhä

tärkeämpi kilpailukykytekijä. Tilauskoulutusta ja täydennyskoulusta koskevat hallituksen esitykset mahdollistavat sen, että yritykset ja yritysverkostot voivat **räätiä-löidä** yliopisto- ja/tai ammattikorkeakoulukumppaneidensa kanssa **moduuleita ja tutkintoon ja/tai tutkinnonosaan johtavia koulutuksia siten, että ne ovat sisällöltään ja toteutukseltaan asiakaslähtöisiä. Teknologiateollisuuden arvio on, että kysyntää olisi erityisesti** eri alojen uusimpaan tutkimustietoon ja osaamiseen perustuville sekä uusiin teknologioihin ja näiden soveltamiseen liittyville **osaamismoduuleille (tutkinnonosille).**

Ehdotettu tilauskoulutusmalli on **myös toimiva muuntokoulutuksen työkalu** tilanteissa, joissa yrityksen toiminnassa tai kokonaisilla toimialoilla on ennakoitavissa isoja rakenteellisia muutoksia.

- **Markkinaehtoisessa täydennys- ja tilauskoulutuksessa hinta-laatu -suhteen on oltava kilpailukykyinen.** Esityksen taustamuistiossa todetaan, että korkeakoulujen tutkinto-opiskelun keskimääräisenä laskennallisena hintana on käytetty 8 000 €/vuodessa. Täydennys- ja tilauskoulutusta myydessään korkeakoulut kilpailevat kuitenkin muiden markkinoilla toimivien oppimiskäytäntöjen tarjoavien suomalaisten ja kansainvälisten yritysten ja toimijoiden kanssa. Hinta määräytyy lopulta markkinaehtoisesti. Oleellista on, että täydennys- ja tilauskoulutusta räätiä-löitäessä tilaajina toimivat yritykset voivat halutessaan vaikuttaa paitsi moduulien osaamistavoitteisiin, laajuuteen ja rakenteeseen myös toteutustapaan, oppimisympäristöihin ja -menetelmiin sekä opetuksesta/ohjauksesta vastaavan tiimin kokoonpanoon.
- **Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisestä profiilista on huolehdittava.** Teknologiateollisuus ry **kannattaa hallituksen esitystä**, jonka mukaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksiin sisältyvä asianomaista alaa vastaava **työkokemusvaatimus** olisi edelleen **ehdoton edellytys** opiskelijaksi ottamiselle, mutta kolmen vuoden sijaan vaadittavan työkokemuksen kesto lyhenisi **kolmesta vuodesta kahteen**. Vaadittava työkokemus tulisi olla hankittu amk- tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Kannatettava on myös esitys, jonka mukaan ammattikorkeakoulut voisivat valita harkinnan mukaan ylempää amk-tutkintoa suorittamaan myös muita kuin korkeakoulututkinnon suorittaneita, esim. opisto- ja ammatillisen korkea-asteen tutkinnon suorittaneita. Teknologiateollisuus ry **pitää perusteltuna sitä, että opisto- ja ammatillisen korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden tapauksessa vaadittavaksi työkokemukseksi voidaan hyväksyä opisto- tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnon jälkeen hankittu työkokemus asianomaiselta alalta.** Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että ylempään amk-tutkintoon johtavat koulutukset vastaavat jatkossakin työelämän murroksista johtuviin osaamistarpeisiin ja ovat profiililtaan erilaisia kuin yliopistojen toisen syklin koulutustarjontaa. Teknologiateollisuus ry katsoo, että duaalimallin toimivuus edellyttää, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen profiilit poikkeavat toisistaan. Tämän tulisi näkyä niiden toiminnassa sekä korkeakoulujen rahoitusmalleissa.

Avointa korkeakoulutusta tulee edelleen vahvistaa yhtenä väylänä jatkuvalle oppimiselle

Teknologiateollisuus ry pitää hallituksen esityksiä kannatettavina. Toimia jatkuvan oppimisen edistämiseksi on kuitenkin jatkettava.

Avoimen korkeakoulun tarjontaa tulisi laajentaa erityisesti tekniikan kaltaisilla järjestämiskustannuksiltaan kalliimmilla koulutusaloilla ja sisältämään myös Master- ja jatko-opintoihin kuuluvia kursseja/opintokokonaisuuksia. Jotta tässä onnistuttaisiin, Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että nykyinen 15 euron/opintopiste maksukatto poistettaisiin Master- ja jatko-opintoja sisältävistä opintokokonaisuuksista.

Korkeakoulujen erillisvalintojen hakumenettelyjä ja -käytäntöjä tulisi joustavoittaa niin, että jo työelämässä olevat voisivat helposti ympäri vuoden kirjautua opiskelemaan yksittäisiä moduuleita ja tutkinnonosia päivittääkseen, laajentaakseen tai syventääkseen osaamistaan tutkinnon suorittamisen jälkeen. Digitaaliset oppimiskäytännöt ja vetovoimaiset kampukset tukevat tätä tavoitetta. Oppimisympäristöt jotka tuovat yhteen jo työelämässä olevia ja nuoria tutkintoa suorittavia opiskelijoita lisää monella tavalla koulutuksen vaikuttavuutta ja oppimistuloksia.

Ohjauksen ja rahoitusmallien edistettävä korkeakoulujen strategista uudistumista

Korkeakoulujen rahoitusmalleja ja kansallista ohjausta tulee uudistaa niin, että ne kannustavat selkeästi korkeakouluja vahvistamaan rooliaan jatkuvan oppimisen mahdollistajana. Teknologiateollisuuden näkemys on, että ohjauksen ja rahoituksen tietopohjaa on vahvistettava, korkeakoulujen omiin strategioihin pääosin perustuvan strategiaperusteisen rahoituksen painoarvoa rahoitusmalleissa kasvatettava, ja strategiaprosessien ja ohjauksen vuorovaikutteisuutta lisättävä, jotta ohjaus ja rahoitusmallit tukisivat korkeakoulujen strategista uudistumista.

Teknologiateollisuus katsoo, että Tutkimus- ja innovaationeuvoston 2030 visio ja Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visio ja niiden toimeenpano tarjoavat hyvät lähtökohdat innovaatio- ja osaamisjärjestelmän kehittämiseksi ja yhteistyölle. Pidämme tärkeänä, että visioiden toimeenpanoa jatketaan tavoitteellisesti ja ripeästi.

Helsingissä, 16.11.2018

Teknologiateollisuus ry

Mervi Karikorpi
innovaatiojohtaja